

Gimnazija, l'esperança de Mostar

Aconseguir que els fills dels combatents dels dos bàndols d'un conflicte comparteixin aules no resulta fàcil. Això intenten cada dia a l'institut de secundària Gimnazija, de Mostar, al cor d'una Bosnia i Hercegovina que vol girar full a la guerra dels Balcans.

La vida d'Ivan Rozic no és, a primer cop d'ull, gaire diferent de la de qualsevol altre jove que, a 18 anys, acaba els estudis de secundària i es qüestiona el futur. Amb els cabells acuradament despentinats i amb la motxilla penjada al muscle, Ivan explica que li agrada escoltar música, eixir amb els amics i participar en el consell d'estudiants de l'institut que deixarà d'ací a un parell de setmanes. A Ivan, de fet, se li il·lumina la cara cada volta que la conversa gira al voltant d'aquest institut de Mostar construït el 1893, al costat oest del riu Neretva. No és estrany: des de 2004, Gimnazija és l'únic centre educatiu de Mostar on s'imparteixen classes a joves bosnians musulmans i bosnians croats. I això és molt dir en una ciutat que, després de la guerra, ha quedat dividida en dues parts, fins al punt que l'únic servei

municipal compartit és el de distribució d'aigua.

L'institut Gimnazija, un edifici imponent de tres plantes que recorda la presència austro-hongaresa als Balcans, s'erigeix al cor mateixa de Mostar, en un ampla avinguda anomenada Bulevard que, de 1992 a 1994 va esdevenir línia de foc en la guerra entre les dues comunitats majoritàries de la ciutat, musulmans i croats. Els uns i els altres lluitaven pel control d'una ciutat on, fins en aquell moment, havien conviscut pacíficament persones de diverses nacionalitats i religions, moltes de les quals havien estat educades a Gimnazija.

Gimnazija forma part, des de fa un parell d'anys, del catàleg d'edificis protegits de Bòsnia i Hercegovina, una declaració que no s'ajusta gens a la visió exterior que avui ofereix aquest institut: finestrals substituïts per sim-

ples conglomerats de fusta, cornises motllurades per ràfegues de violència i la seguretat que no hi ha ni un metre quadrat de façana que no haja estat esquitxat per una dotzena de bales. I, tot i això, Gimnazija es podria considerar afortunat en vista del paisatge

Una guerra entre veïns

Per què una ciutat on durant segles havien conviscut bosnians musulmans, serbis i croats es va convertir en un dels escenaris més sagnants de la guerra dels Balcans sota pretexts ètnics i religiosos? La resposta, encara avui, és en discussió, si bé hi ha molta més

A l'esquerra, la façana de l'Institut Gimnazija, un dels pocs edificis que van quedar drets a l'avinguda Bulevard. A la dreta, un dels edificis que envolten l'Institut.

que l'envolta. Avui, dotze anys després de la signatura del tractat de Dayton que va posar fi a la guerra de Bòsnia, l'avinguda Bulevard és encara una successió d'enderrocs, sacs de sorra emprats de trinxeres i parets fumades. La paraula *devastació* pren tot el sig-

nificat allí on en uns altres temps es va situar la línia de foc de la batalla i ara es dibuixa la línia imaginària, però brutalment real, que divideix la ciutat entre dues comunitats. Perquè si les bales van ser efectives intentant esfondrar els edificis, encara ho foren

més fracturant la convivència entre la gent. Per això, Gimnazija és avui un oasi real que, a més, lluita per irrigar la resta de l'urbs.

"Gimnazija és com un far, no solament per a Mostar, sinó per a tot Bòsnia i Hercegovina", assegura Ivan,

unanimitat a l'hora d'explicar què hi va passar. Som al començament de 1992: Croàcia i Eslovènia han declarat la independència respecte de la federació de Iugoslàvia. Bòsnia i Hercegovina, comandada pel president d'origen musulmà Alija Izetbegovic, també la vol, en un estat on conviuen musulmans, croats i serbis. Sèrbia, però, aliada amb els serbo-bosnians, no vol ni sentir parlar d'independència. La guerra esclata en

tota la intensitat, també a Mostar, on conviuen 43.000 croats, 43.800 musulmans i 26.000 serbis. D'entrada, croats i musulmans s'alien contra els exercits serbis, però un acord posterior pel qual croats i serbis es repartien la ciutat a parts iguals en detriment dels musulmans, canvia el signe de les coses. A partir d'aleshores, musulmans i croats comencen una batalla que no s'acabarà fins el 1994, amb la signatura de l'Acord de Was-

hington, pel qual la ciutat quedava dividida en dues parts: l'oest per als croats i l'est per als musulmans. Des d'aleshores, Mostar té, per exemple, dos pressupostos municipals, dues empreses de recollida del fem, dues empreses públiques d'electricitat i fins i tot dos equips de futbol. Des de fa poc més d'un any compta amb un únic alcalde, Ljubo Beslic, com una mostra de la reconciliació lenta i difícil de tota una ciutat.